

Sygn. akt VII U 61/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

21 kwietnia 2022 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Dorota Michalska

Protokolant: Oliwia Kutner

po rozpoznaniu na rozprawie

w dniu 7 kwietnia 2022 r. w Warszawie

sprawy B. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o rekompensatę

na skutek odwołania B. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 8 października 2020 roku

I. Zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje B. M. prawo do rekompensaty od 1 września 2020r.

II. Zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. na rzecz B. M. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w sprawie.

UZASADNIENIE

W dniu 7 grudnia 2020 r. **B. M.** złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z 8 października 2020 r. znak: (...) na podstawie której odmówiono jej prawa do emerytury z rekompensatą z tytułu pracy w warunkach szczególnych. Wnosząc o zmianę decyzji i przyznanie jej praw do rekompensaty odwołująca zakwestionowała stanowisko organu rentowego w zakresie uznania, iż nie spełnia warunku posiadania 15 lat pracy w szczególnych warunkach, co było następstwem stwierdzenia, że przedłożone przez nią świadectwa pracy nie spełniały wymogów formalnych z uwagi na brak wskazania w nich prac zgodnie ze wzorem. Odwołująca wyjaśniła, że w okresie od 1 stycznia 1984 r. do 30 września 1997 r. była zatrudniona w (...) Szpitalu (...) w W. na stanowisku młodszego asystenta Oddziału Intensywnej (...) i Anestezjologii. Wykonywana przez nią praca odpowiadała poz. 1 Dział XII Wykazu A stanowiącego załącznik nr 1 do zarządzenia nr 11 Ministra Spraw Wewnętrznych z 4 marca 1986 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach z zakładach pracy resortu spraw wewnętrznych. Powyższy stan faktyczny potwierdza świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach wystawione przez (...) w W., sprostowane zgodnie ze stanem faktycznym. W późniejszym okresie, tj. od 1 października 1997 r., odwołująca pracowała w Oddziale Intensywnej Terapii i Anestezjologii na stanowisku asystenta, wykonując pracę o której mowa w poz. 1a Dział XII Wykazu A stanowiącego załącznik nr 1 do zarządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z 12 lipca 1983 r. Pracę na ww. stanowisku odwołująca wykonywała w okresie do 30 września 1998 r., a następnie

od 1 stycznia 1999 r. do 28 września 2020 r. Powyższe zdaniem odwołującej oznacza, że posiada staż pracy w warunkach szczególnych wynoszący ponad 22 lata. Ponadto w ocenie odwołującej powoływane przez organ rentowy odstępstwa od wymogów formalnych świadectw wykonywania pracy w warunkach szczególnych mają charakter śladowy i kosmetyczny, zatem nie powinny przesądzać o zasadności wniosku (odwołanie k. 3-37 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z 13 stycznia 2021 r. **Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.** wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Uzasadniając swoje stanowisko w sprawie organ rentowy wyjaśnił, że odmówił odwołującej prawa do ustalenia wysokości emerytury z rekompensatą, gdyż nie wykazała 15 lat pracy w szczególnych warunkach do 31 grudnia 2008 r. Do tego stażu pracy organ rentowy nie uwzględnił okresu pracy od 1 stycznia 1984 r. do 30 września 1997 r., ponieważ świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych jest rozbieżne ze świadectwem pracy wystawionym w tym samym dniu. Ponadto wskazane w świadectwie pracy stanowisko asystenta nie jest zawarte w wykazie stanowiącym załącznik do zarządzenia MSW z 4 marca 1986 r. Z powodu rozbieżności w dokumentach organ rentowy nie zaliczył również późniejszych okresów (odpowiedź na odwołanie k. 38 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

B. M. urodziła się (...) (bezsporne). Z dniem 28 września 1982 r. odwołująca ukończyła studia na Wydziale Lekarskim Akademii Medycznej w W., zdając wszystkie egzaminy dyplomowe i uzyskując prawo do korzystania z tytułu lekarza (dowód: zaświadczenia z 08.11.1982 r. k. 7-8 a.o., dyplom k. 13 a.o., – akta osobowe odwołującej (...)).

W okresie od 1 stycznia 1983 r. do 30 września 1997 r. B. M. była zatrudniona w Szpitalu Klinicznym Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w W.. Początkowo od 1 stycznia 1983 r. odwołująca była zatrudniona na stanowisku lekarza stażysty. Po odbyciu stażu, z dniem 1 stycznia 1984 r. powierzono jej obowiązki młodszego asystenta Oddziału Intensywnej Opieki Medycznej i Anestezjologii (...). Równocześnie od 2 stycznia 1984 r. rozpoczęła specjalizację I stopnia w anestezjologii i intensywnej terapii, którą ukończyła 26 listopada 1986 r. Od 16 kwietnia 1985 r., w związku z przyjęciem do służby w Milicji Obywatelskiej na okres służby przygotowawczej, odwołująca została wyznaczona na stanowisko starszego asystenta.

W powyższym okresie, począwszy od 1 stycznia 1984 r. B. M. stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywała pracę jako lekarz anestezjolog w Oddziale Intensywnej Opieki Medycznej i Anestezjologii (...). W okresie pracy na stanowisku młodszego asystenta odwołująca wykonywała zabiegi znieczulenia i resuscytacji pod nadzorem doświadczonych lekarzy. Po ukończeniu specjalizacji w anestezjologii i intensywnej terapii 26 listopada 1986 r., odwołująca wykonywała zabiegi samodzielnie, a ponadto samodzielnie pełniła dyżury na oddziale. Odwołująca wykonywała znieczulenia ogólne i przewodowe (podpajęczynówkowe i zewnątrzoponowe) oraz krótkie znieczulenia do badań diagnostycznych. Uczestniczyła również w przygotowaniu pacjentów do operacji, co obejmował zbadanie pacjenta i wykrywanie nieprawidłowości, konsultacje specjalistyczne oraz ewentualne zlecenie dodatkowych badań i leków.

W okresie od 1 stycznia 1994 r. do 30 września 1997 r. przebywała na urlopie wychowawczym, pełniąc jednocześnie dyżury zakładowe w Oddziale (...).

(dowód: zeznania odwołującej k. 170-171 a.s.; wniosek w sprawie zatrudnienia pracownika k. 90 a.o., umowa o pracę z 01.01.1983 r. k. 91 a.o., zaświadczenia o odbyciu stażu k. 94-97 a.o., umowa o pracę z 01.01.1984 r. k. 98 a.o., opinie służbowe k. 81 a.o., k. 108-109 a.o., k. 120 a.o., k. 125 a.o.; wnioski personalne k. 119 a.o. akta osobowe odwołującej (...); dyplom I stopnia specjalizacji z 26.11.1986 r. k. 6 a.o. – akta osobowe odwołującej SG; świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach – sprostowanie z 25.04.2019 r., świadectwo pracy – sprostowanie z 24.05.2019 r.)

Z dniem 30 września 1997 r. stosunek pracy B. M. z (...) został rozwiązany na zasadzie porozumienia stron – pracodawców. Następnie od 1 października 1997 r. B. M. została przyjęta do pracy w Szpitalu (...) im dr med. R. M. (...) w W. na stanowisku asystenta w Oddziale Anestezjologii i Intensywnej Terapii, w pełnym wymiarze czasu pracy. Odwołująca pracowała w ww. szpitalu do 28 września 2020 r. Podobnie jak w czasie pracy w (...), w trakcie

zatrudnienia w Szpitalu (...) na stanowisku asystenta B. M. wykonywała pracę lekarza-anestezjologa, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

(dowód: zeznania odwołującej k. 170-171 a.s.; pisma ws. przeniesienia k. 2-4 a.o., umowa o pracę z 24.09.1997 r. k. 6 a.o. ; karta opisu stanowiska i obowiązków k. 64 a.o.; potwierdzenia zmiany uposażenia k. 8, 10-3, k. 15-16, k. 20 a.o.; zaświadczenie lekarskie k. 23 a.o.; – akta osobowe odwołującej SG; świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z 28.09.2020 r., świadectwo pracy z 28.09.2020 r. – akta rentowe)

W dniu 28 września 2020 r. B. M. złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziale w W. wniosek o emeryturę. Do wniosku odwołująca załączyła:

- świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z 28 września 2020 r. wystawione przez Szpital (...) w W. zgodnie z którym od 1 października 1997 r. do 30 września 1998 r. i od 1 stycznia 1999 r. do 28 września 2020 r. wykonywała prace na stanowisku lekarza w Oddziale Intensywnej Terapii i Anestezjologii wymienionym w wykazie A w Dziale XII poz. 1a pkt 1 stanowiącym załącznik nr 1 do zarządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z 12 lipca 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu zdrowia i opieki społecznej;
- świadectwo pracy z 28 września 2020 r. wystawione przez Szpital (...) w W. zgodnie z którym w okresie od 1 października 1997 r. do 28 września 2020 r. była zatrudniona na stanowisku asystent w Oddziale Intensywnej Terapii i Anestezjologii.

Po rozpoznaniu wniosku ZUS (...) Oddział w W. decyzją z 8 października 2020 r. znak: (...) przyznał B. M. emeryturę od 1 września 2020 r., ustalając jej wysokość na zasadach określonych w art. 26 ustawy emerytalnej na kwotę 6.468,70 zł. Jednocześnie decyzją z 8 października 2020 r. znak: (...) odmówił B. M. przyznania emerytury z rekompensatą, wskazując, że nie spełniła warunku posiadania 15 lat pracy w szczególnych warunkach. W decyzji wskazano, że dostarczone świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze nie spełnia wymogów formalnych, gdyż brak w nim wymienionych wykonywanych prac zgodnie ze wzorem, a po dostarczeniu prawidłowo wystawionego dokumentu i tak nie zostanie spełniony warunek posiadania 15 lat (wniosek z 28.09.2020 r. z załącznikami, decyzje ZUS z 08.10.2020 r. – akta rentowe).

W odpowiedzi na wezwanie do przedłożenia dokumentów, pismem z 28 grudnia 2020 r. B. M. przedłożyła:

- świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach - sprostowanie z 25 maja 2019 r. wystawione przez (...) w W., zgodnie z którym odwołująca w okresie od 1 stycznia 1984 r. do 30 września 1997 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała prace na oddziałach: intensywnej opieki medycznej, anestezjologii, psychiatrycznych i odwykowych, onkologicznych, leczenia oparzeń oraz ostrych zatruc w bezpośrednim kontakcie z pacjentami – zgodnie z poz. 1 Dział XII Wykaz A stanowiący załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. – na stanowisku starszy asystent wymienionym w Dziale XIII, poz. 1 pkt 1 wykazu stanowiącego załącznik nr 1 do zarządzenia nr 11 Ministra Spraw Wewnętrznych z 4 marca 1986 r.
- świadectwo pracy - sprostowanie z 24 maja 2019 r. zgodnie z którym odwołująca w okresie zatrudnienia od 1 stycznia 1983 r. do 30 września 1997 r. wykonywała pracę: od 1 stycznia 1983 r. do 31 grudnia 1983 r. – lekarz stażysta; od 1 stycznia 1984 r. do 15 kwietnia 1985 r. – młodszy asystent; od 16 kwietnia 1985 r. do 30 września 1997 r. – starszy asystent.

Po rozpoznaniu powyższego ZUS (...) Oddział w W. decyzją z 12 stycznia 2021 r. znak: (...) ponownie odmówił przyznania odwołującej emerytury z rekompensatą, wskazując, że nie spełniła warunku posiadania 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Uzasadniając decyzję organ rentowy wskazał, że dostarczone świadectwo pracy w szczególnych warunkach z 24 maja 2019 r. nie spełnia wymogów formalnych. ZUS wskazał przy tym, że nie uwzględnił okresu od 1 stycznia 1984 r. do 30 września 1997 r. jako zatrudnienia w szczególnych warunkach, ponieważ między świadectwem pracy a świadectwem wykonywania prac w szczególnych warunkach z 24 maja 2019 r. występują

rozbieżności w zajmowanych przez odwołującą stanowiskach. Ponadto organ rentowy nie uwzględnił jako okresu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia w Szpitalu (...) z tożsamych przyczyn jak wskazano w decyzji z 8 października 2020 r. znak: (...) (pismo odwołującej z 28.12.2020 r. z załącznikami; decyzja ZUS z 12.01.2021 r. – akta rentowe).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, obejmującego dowody z dokumentów załączonych do akt rentowych (a.r.) i akt osobowych odwołującej (a.o.), jak również zeznań odwołującej. W ocenie Sądu zebrany w sprawie materiał był spójny, wzajemnie korespondujący i nie budził wątpliwości w zakresie walorów dowodowych.

W zakresie dokumentów Sąd oparł się przede wszystkim na dokumentacji z akt osobowych odwołującej z okresu zatrudnienia w (...) Szpitalu (...) w W. oraz Szpitalu (...) w W. potwierdzających posiadane przez nią wykształcenie medyczne, a także przebieg i charakter jej zatrudnienia. Sąd oparł się również na dowodach w postaci świadectw pracy oraz świadectw wykonywania pracy w warunkach szczególnych wystawionych przez wymienione w stanie faktycznym zakłady pracy, w których odwołująca pracowała. Powyższe dowody zdaniem Sądu należało uznać za wiarygodne, w szczególności na tle informacji wynikających z dokumentacji osobowej odwołującej.

Sąd dał również wiarę w całości zeznaniom B. M.. Relacje odwołującej na okoliczność przebiegu zatrudnienia w ww. zakładach pracy, charakteru jej pracy i czynności jakie wykonywała korespondują z informacjami wynikającymi z dokumentacji widniejącej w aktach osobowych.

W ocenie Sądu Okręgowego prezentowany wyżej materiał dowodowy był wystarczający do poczynienia ustaleń istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy i nie zachodziła konieczność jego uzupełnienia. W związku z powyższym Sąd na podstawie art. 235² § 1 pkt 4 i 5 k.p.c. pominął wniosek dowodowy o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy celem ustalenia, czy praca odwołującej stanowiła pracę w warunkach szczególnych. Okoliczności dotyczące zatrudnienia odwołującej oraz charakteru wykonywanej przez nią w tym czasie pracy Sąd ustalił w oparciu o zeznania odwołującej oraz dostępną w aktach dokumentację z tego okresu, tym samym nie zachodziła konieczność sięgania po wiadomości specjalne celem czynienia ustaleń w tym zakresie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie było zasadne

Spór w niniejszej sprawie skupił się na kwestii prawa B. M. do rekompensaty z tytułu utraty możliwości nabycia prawa do emerytury wcześniejszej z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Warunki przyznania tej rekompensaty zostały określone w oraz ustawie z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1924 ze zm. – dalej jako „u.e.p.”) oraz ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 291 – dalej jako „ustawa emerytalna”). I tak, zgodnie z art. 2 ust. 5 u.e.p. rekompensata stanowi odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej. Warunki nabycia prawa do rekompensaty określa art. 21 ust. 1 i 2 u.e.p., w myśl którego rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat. Rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Przesłankami uprawniającymi do rekompensaty są więc:

1) utrata przez ubezpieczonego możliwości przejścia na emeryturę we wcześniejszym wieku emerytalnym w związku z wygaśnięciem po dniu 31 grudnia 2008 r. – w stosunku do ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r. - podstawy prawnej przewidującej takie uprawnienie;

- 2) niespełnienie przez ubezpieczonego warunków uprawniających go do emerytury pomostowej na zasadach wynikających z przepisów o emeryturach pomostowych;
- 3) legitymowanie się przez ubezpieczonego co najmniej 15 letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach z FUS;
- 4) nieuzyskanie przez ubezpieczonego prawa do emerytury według zasad przewidzianych w ustawie o emeryturach i rentach z FUS;

Wymaga przy tym podkreślenia, że zgodnie z definicją zawartą w art. 2 ust. 5 u.e.p. rekompensata stanowi odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabeżdą prawa do emerytury pomostowej. Celem przepisu art. 2 pkt 5 ustawy z 2008 r. o emeryturach pomostowych jest przyznanie odszkodowania za rzeczywistą utratę określonych uprawnień, co oznacza, że musi on dotyczyć tylko tych ubezpieczonych, którzy ze względu na niespełnienie choćby jednego ustawowego warunku (wieku, ogólnego stażu emerytalnego) nie mogli skorzystać z dotychczasowych regulacji i nabyć prawa do emerytury w wieku niższym niż powszechny wiek emerytalny, a także nie mogą skorzystać z regulacji nowych, przewidzianych ustawą o emeryturach pomostowych. Tym samym nie dotyczy on ubezpieczonych, którzy po spełnieniu wszystkich ustawowych warunków wcześniejszego przejścia na emeryturę nie zrealizowali tego uprawnienia. Dodatkowo regulacja art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych stanowiącego w ust. 1, że pozytywną przesłanką nabycia prawa do rekompensaty, jest legitymowanie się co najmniej 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, jednocześnie w ust. 2 tego artykułu wymienia przesłankę negatywną, stanowiąc, że rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Łączne odczytanie art. 2 pkt 5 oraz art. 21 ust. 2 ustawy prowadzi więc do wniosku, że w drugim z wymienionych przepisów nie chodzi o nabycie prawa do jakiegokolwiek emerytury, ale do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze na jednej z podstaw przewidzianych w ustawie emerytalno-rentowej. Niemożność wcześniejszego skorzystania z uprawnień emerytalnych na podstawie dotychczas obowiązujących przepisów stanowi bowiem szkodę, którą rekompensata ma naprawić przez przyznanie odpowiedniego dodatku do kapitału początkowego (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 9 maja 2019 r., III UK 119/18; z dnia 16 maja 2018 r., III UK 88/17).

Odesłanie ustawowe zawarte w art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych wymaga przedstawienia przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych regulujących kwestię okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zgodnie z art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych. Praca w warunkach szczególnych to praca, w której pracownik w sposób znaczny jest narażony na niekorzystne dla zdrowia czynniki. Jako przykłady takiej pracy można wymienić: pracę w narażeniu na hałas przekraczający dozwolone normy, w zapyleniu, w oparach chemicznych, w wysokich temperaturach lub zmiennych warunkach atmosferycznych.

Ponieważ art. 21 ust. 1 i 2 u.e.p. odnosi się do pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, konieczne jest wskazanie, że na gruncie tej ustawy tego rodzaju praca jest definiowana inaczej, niż na tle ustawy o emeryturach pomostowych. W szczególności wykaz prac zaliczanych do prac w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze zamieszczony został w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm. – dalej jako „rozporządzenie RM z 7 lutego 1983 r.”). Wyjątkowy charakter prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, możliwość zakwalifikowania pracy na danym stanowisku jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach u pracodawcy, którego podstawowa

działalność nie należy do branży, do której przyporządkowane jest dane stanowisko pracy, jest dopuszczalna tylko wtedy, gdy wykonywanie tej pracy oznacza narażenie na tożsame szkodliwe czynniki właściwe branży przypisanej do stanowiska wymienionego w wykazie A rozporządzenia RM z 7 lutego 1983 r. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2017 r., II UK 672/15). Co więcej okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczenia są tylko te lata, gdy ubezpieczony wykonywał pracę w szczególnych warunkach stale i w wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku pracy (§ 2 ust. 1 ww. rozporządzenia) (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2013 r., I UK 184/13).

W kontekście powyższego rację ma organ rentowy, uznając, że okresy pracy określone w ust. 1 § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do rozporządzenia lub w świadectwie pracy (§ 2 ust. 2). Wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze powinno być stwierdzone przez pracodawcę w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze lub w świadectwie pracy. Wymaga jednak podkreślenia, a jest to pogląd w ugruntowany w orzecznictwie, że nieprzedstawienie tego dokumentu nie oznacza braku możliwości wykazania faktu wykonywania pracy w warunkach szczególnych przy użyciu innych środków dowodowych. Wskazuje się bowiem, że okoliczność wykonywania pracy w szczególnych warunkach może być dowodzona wszelkimi środkami dowodowymi, przy czym sąd nie jest związany środkami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organem rentowym. W postępowaniu przed sądem odwoławczym, w przypadku nieposiadania przez wnioskodawcę świadectwa o którym mowa w § 2 ust. 2 rozporządzenia RM z 7 lutego 1983 r. bądź niemożności jego uzyskania (np. z uwagi na likwidację zakładu pracy), dopuszczalne jest dopuszczenie innych dowodów na okoliczność zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze – w szczególności dokumentacji z akt osobowych, zeznań świadków oraz innych dowodów mogących pozwolić na wykazanie tej okoliczności (zob. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84; z dnia 21 września 1984 r., III UZP 48/84; a także wyroki: Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 1999 r., II UKN 619; Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 14 grudnia 2004 r., III AUa 2474/03; Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 4 października 2013 r., IV U 1284/13).

W niniejszej sprawie odwołująca domagała się obliczenia jej emerytury z uwzględnieniem rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych w związku z okresami zatrudnienia w (...) Szpitalu (...) w W. w latach 1984-1997 oraz Szpitalu (...) im. dr med. R. M. (...) w W., gdzie była zatrudniona na przełomie lat 1997-2020. Wydając skarżoną decyzję odmowną organ rentowy zakwestionował przedłożone przez odwołującą dokumenty potwierdzające wykonywanie pracy w warunkach szczególnych jako niespełniające wymogów formalnych oraz zawierające informacje rozbieżne z informacjami widniejącymi w świadectwach pracy wystawionych przez zatrudniające odwołującą zakłady pracy – w szczególności co do określenia nazwy stanowiska, na jakim miała pracować oraz braku jego wskazania w zarządzeniach resortowych. Na tle powyższego Sąd Okręgowy przeprowadził postępowanie dowodowe, poddając analizie dokumenty złożone w organie rentowym przez odwołującą pod kątem zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, obejmującego dowody z dokumentów oraz zeznań odwołującej. W wyniku powyższego Sąd Okręgowy uznał za udowodnione stanowisko strony odwołującej, zgodnie z którym na przełomie lat 1984-2008, w poszczególnych spornych okresach, wykonywała prace na oddziałach intensywnej opieki medycznej i anestezjologii, w bezpośrednim kontakcie z pacjentami – to jest prace odpowiadające poz. 1, dział XII wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia RM z 7 lutego 1983 r.

Zgodnie ze stanowiskiem odwołującej, w spornych okresach zatrudnienia w (...) w W. na przełomie lat 1984-1997 oraz Szpitalu (...) w W. w latach 1997-2020 wykonywała pracę lekarza anestezjologa w oddziałach anestezjologii i intensywnej terapii. W wystawionych przez ww. zakłady pracy świadectwach pracy i świadectwach wykonywania pracy w warunkach szczególnych wskazano stosowne działy i pozycje zarówno rozporządzenia RM z 7 lutego 1983 r., jak i zarządzeń resortowych. Było przy tym bezsporne, że odwołująca w obu zakładach pracy była zatrudniona na stanowisku asystenta, co stanowiło podstawę wątpliwości organu rentowego co do oceny charakteru wykonywanej przez nią pracy. W toku postępowania Sąd uzyskał jednak dostęp do akt osobowych odwołującej i poddał analizie treść znajdujących się w tych aktach dokumentów. W ocenie Sądu z ich treści wynika jednoznacznie, że mimo określenia pełnionego przez nią stanowiska jako „asystent” („młodszy asystent/starszy asystent” w okresie zatrudnienia w

(...), w istocie wykonywała ona pracę lekarza anestezjologa. Świadczy o tym zarówno posiadane przez odwołującą wykształcenie, jak i przebieg jej zatrudnienia. Z akt osobowych z okresu zatrudnienia w (...) w W. wynika, że w dniu 28 września 1982 r. B. M. ukończyła studia na Wydziale Lekarskim Akademii Medycznej w W. uzyskując tytuł lekarza. Począwszy od 1 stycznia 1983 r. została przyjęta do pracy w szpitalu na stanowisku lekarza stażysty. Po odbyciu staży specjalistycznych, z dniem 1 stycznia 1984 r. rozpoczęła pracę na stanowisku asystenta w Oddziale Anestezjologii i Intensywnej Terapii (...) w W., rozpoczynając równoległe specjalizację I stopnia w anestezjologii i intensywnej terapii, którą ukończyła 26 listopada 1986 r. Zgodnie z zeznaniami odwołującej, po ukończeniu stażu wykonywała pracę anestezjologa w asyście bardziej doświadczonych lekarzy, a następnie po uzyskaniu specjalizacji w tym zakresie, wykonywała czynności anestezjologa samodzielnie. Zeznania odwołującej znajdują przy tym potwierdzenie w opiniach służbowych z późniejszego okresu. Mianowicie, z dniem 16 kwietnia 1985 r. odwołująca została wyznaczona na stanowisko starszego asystenta w związku z przyjęciem do służby w Milicji Obywatelskiej. W znajdujących się w aktach osobowych opiniach służbowych z lat 1985-1989 jednoznacznie wskazywano, że odwołująca wykonuje pracę lekarza na oddziale anestezjologii i intensywnej terapii. Do podobnych wniosków prowadzi analiza dokumentacji znajdującej się w aktach osobowych odwołującej z okresu zatrudnienia w Szpitalu (...) w W.. Do podjęcia przez odwołującą zatrudnienia w ww. szpitalu od 1 października 1997 r. doszło z jej inicjatywy oraz na zasadzie porozumienia między zakładami pracy. We wniosku o przyjęcie do pracy odwołująca powoływała się na posiadane kwalifikacje oraz doświadczenie zawodowe w zawodzie anestezjologa i w takim też charakterze, co dokumentacja z akt osobowych potwierdza, została przyjęta do pracy w szpitalu w Oddziale Anestezjologii i Intensywnej Terapii, w pełnym wymiarze czasu pracy. Również i w tym zakresie Sąd oparł się na zeznaniach odwołującej co do charakteru wykonywanej przez nią pracy, co znajdowało odzwierciedlenie w dalszej dokumentacji z kolejnych lat zatrudnienia – w tym umowie o pracę, karcie opisu stanowiska, jak również potwierdzeń zmiany uposażenia i zaświadczeń lekarskich, w których jednoznacznie określano rodzaj pracy odwołującej jako „lekarz”.

Powyższe informacje potwierdzają nie tylko rzeczywisty charakter zatrudnienia odwołującej jako lekarza anestezjologa w spornych okresach, lecz również i to, że pracę na tym stanowisku wykonywała stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W obu przypadkach zatrudnienie odwołującej miało wymiar pełnoetatowy, a przy tym z dokumentacji nie wynika, by wykonywała inne obowiązki niż lekarza anestezjologa.

Mając na względzie powyższe Sąd Okręgowy zważył, że informacje podane w świadectwach wykonywania pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze z 25 kwietnia 2019 r. wystawionym przez (...) w W. oraz z 28 września 2020 r. wystawionym przez Szpital (...) w W. były prawdziwe, zgodne z treścią dokumentacji pracowniczej odwołującej i jako takie nie budzą wątpliwości. W obliczu treści materiału dowodowego, podnoszone przez organ rentowy kwestie formalne w ocenie Sądu tracą na znaczeniu. Brak wskazania przez pracodawcę dokładnej pozycji zarządzenia resortowego nie stoi bowiem na przeszkodzie przypisania pracy wykonywanej przez wnioskodawcę do stosownej pozycji w postępowaniu odwoławczym. Z kolei odmienne określenie przez pracodawcę nazwy stanowiska ma charakter w istocie drugorzędny. Dla oceny, czy praca była wykonywana w szczególnych warunkach decydujące znaczenie ma bowiem nie sama nazwa stanowiska zajmowanego przez pracownika, lecz czynności przez niego wykonywane, tj. rodzaj powierzonej mu pracy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2009r. I PK 194/08).

W konsekwencji powyższego Sąd Okręgowy przyjął, zgodnie z treścią wspomnianych wyżej świadectw wykonywania prac w warunkach szczególnych, że w okresie zatrudnienia w (...) w W. od 1 stycznia 1984 r. do 30 września 1997 r. (13 lat, 8 miesięcy i 29 dni) oraz w okresie zatrudnienia w Szpitalu (...) w W. od 1 października 1997 r. do 30 września 1998 r. (11 miesięcy i 29 dni) i od 1 stycznia 1999 r. do 28 września 2020 r. (21 lat, 8 miesięcy i 27) B. M. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała prace lekarza - anestezjologa na oddziale intensywnej opieki medycznej i anestezjologii w bezpośrednim kontakcie z pacjentami, zgodnie z poz. 1 Dział XII Wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. oraz na stanowisku odpowiadającym stanowisku lekarza wymienionym w poz. 1 pkt 1 Dział II wykazu stanowiącego załącznik nr 1 do zarządzenia nr 11 Ministra Spraw Wewnętrznych z 4 marca 1986 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu spraw wewnętrznych (Dz. Urz. MSW nr 2 poz. 6) oraz poz. 1a pkt 1 w Dział XII wykazu stanowiącego załącznik nr 1 do zarządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z 12 lipca 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych

warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu zdrowia i opieki społecznej (Dz. Urz. MZiOS nr 8 poz. 41). Powyższe uprawnia zatem do ustalenia, że B. G. legitymuje się co najmniej 15-letnim stażem pracy w warunkach szczególnych, co stanowi przesłankę pozytywną uprawniającą ją do uzyskania prawa do rekompensaty zgodnie z art. 21 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach pomostowych.

Pozostaje do rozważenia fakt, czy odwołująca nie nabyła wcześniej prawa do emerytury pomostowej lub wcześniejszej, natomiast nie zrealizowała tego prawa wskutek niezłożenia wniosku o wypłatę świadczenia. Przesłanki te nie były kwestionowane, niemniej jednak wymaga przypomnienia, jak wskazano wyżej, że w takim przypadku rekompensata nie przysługuje.

W tym kontekście Sąd zważył, że odwołująca nie mogła nabyć prawa do emerytury zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach, ponieważ w dniu wejścia w życie tej ustawy (1 stycznia 1999 r.) nie miał jeszcze stażu 15 lat pracy w warunkach szczególnych ani wymaganego wieku 60 lat. Ponadto odwołująca nie mogła nabyć prawa do emerytury pomostowej na podstawie art. 4 u.e.p. lub art. 49 u.e.p., ponieważ po dniu 31 grudnia 2008 r. odwołujący nie wykonywała prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ww. ustawy (art. 4 pkt 6), jak również w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 r.) nie miała wymaganego w przepisach, o których mowa w pkt 2, okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 (art. 49 pkt 3 u.e.p.). Katalog prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze przewidziany w art. 3 ust. 1 i 3 u.e.p. różni się w zasadniczym stopniu od prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu poprzednio obowiązujących przepisów - a więc widniejących w rozporządzeniu RM z 7 lutego 1983 r. i wydanych na jego podstawie zarządzeniach. Katalog ten nie obejmuje pracy lekarzy bezpośrednio przy pacjencie w oddziałach intensywnej terapii i anestezjologii, a tym samym tego rodzaju praca jaką odwołująca wykonywała w okresie do dnia wejścia w życie ustawy o emeryturach pomostowych za prace w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy.

Podsumowując powyższe rozważania Sąd Okręgowy zważył, że B. M. do uzyskania prawa do rekompensaty zgodnie z art. 21 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach pomostowych. Legitymuje się odpowiednim stażem pracy w warunkach szczególnych i nie nabyła prawa do wcześniejszej emerytury ani emerytury pomostowej. Tym samym skarżona decyzja podlegała stosownej zmianie. Wobec powyższego Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił skarżoną decyzję i przyznał odwołującej prawo do rekompensaty zgodnie z pkt 1 wyroku.

W pkt 2 Sąd Okręgowy orzekł o kosztach procesu, zasądzając od organu rentowego na rzecz odwołującego kwotę 180 zł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800).